

БҮХЫ ОРОНУДАЙ ПАРТИЯНЫ АЖАЛГАА

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советей ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 100 (5771)
МАЙН
22
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1949 он

Сөн 20 мүнгэг

Убһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые энэ жэлдэ дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадлаа гаргажа, колхозно ба совхозно нийтын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ тухай парти, правительствын баталан абаһан гурбан жэлэй (1919—1951 онуудай) түсэбые амжалтатайгаар бэлүүлхэ эрхэ байдал хангахыень бүхы эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудые, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрлэшэдые БМАССР-эй Министрүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обком уряална.

БМАССР-эй Министрүүдэй Советэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой тогтоо иһээ.

Убһэ хурялгада бэлэдхэлые үргэн далайсатайгаар ябуулха

Советскэ арадай ажабайдалай ажээе үдэрһөө үдэртэ үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

нөө тинмэ алдууе эрид усадхажа, мориной ба тракторна сенокосилканууд, лобогрейкэнүүд, тармуурнууд, хажуурнууд, силосореккөнүүдэ бүрин түгэс, бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Хүдөө ажахын органууд хадаа колхозуудта ба мүн МТС-үдтэ машинанууд болон ээр зэмсэгүүдэй захиарилгын ямараар ябуулагдажа байһые саг үргэлжэ хинаг шалгажа байха, тинн аймгүйсэдкомой, МТС-эй түлөөлөгшэдһөө, харьяата колхозуудай түрүүлэгшэдһөө, газаражалай бригадануудай бригадирнуудһаа бүридүүлэн байгуулагдаһан тусхай комиссинууд хурялгада бэлэдхэлые наринаар шалгажа, тушаан абаха ёһотой.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Шухала хэрэгтэй хажуурнууд, асанууд, тармуурнууд, алханууд ба бусад хэрэгсэлнүүдээр колхозуудые хангаха зорилго эд хэрэгсэлнүүдэй кооперацийн үмэнэ табигдаһа. Аймагуудай эд хэрэгсэлнүүдэй союзууд, сельпоунд эртэһнээ ябуулга хэжэ, дээрэ дурсагдаһан зүйлнүүдэ энэ дары хүдөөдэ абаашаха, худалдаха ёһотой.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Малай тэжээл бэлэдхэхэ ба үйлдбэрлэхэ тодорхой түсэбүүдые аймаг, колхоз, МТС, бригада, ферме бүхэндэ зохиожо, хамтын суглаанууд дээрэ хайтар зүбшэн баталаад, большевистскэ ёһоор бодото дээрэн бэлүүлжэ шухала.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Убһэ хурялгатай нэгэн хамта, гүрэндэ үбһэ тушаалга эмхидхэгдэхэ байна, тинмэ ушарһаа, энэндэ хэрэглэгдэхэ төргэ зэмсэгүүдые түхээрхэ, мори унаагаа бэлэдхэхэ, хүнүүдые тусхайлан томилхо хэрэгтэй.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Колхозно таряшад ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые болзорһоон урид, холо үлүүлэн дүүргэхэ хөдө ехэ хүсэлтэй байһыень бүхы советскэ ороной, тэрэ тоодо манай Бурят-Монголой малшад харуулжа байна.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Ажалшадай энэ патриотическэ үүсхэл ба эдбхи хэсхэлые толгойло, социалистическэ мурьсөө эмхидхэхэ, мүнөө жэлдэ малай тэжээл элбэг ба ехээр бэлэдхэхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие жагсааха гэшэ—шотагуудтахи партияна ба советскэ организационуудай, коммунистууд болон комсомолцуудай, бүхы эдбхитэдэй хүндэтэ зорилго мүн!

Гургуулийн учебнигүүд хэблэгдэжэ байна

Энэ жэлдэ 114 миллионһоо үлүү экзemplар гургуулийн учебнигүүд гуралсалай-методическэ пособиуд хэблэгдэхэ юм.

Гуралсалай-педагогическэ хэблэл болбол хамта 47 миллион экзemplар тиражтай аад, 48 ондоо нэрэтэй ном хэблэжэ гаргаад байна. Тэрэһнээ 33,5 миллион экзemplарын ном худалдаха газарнуудта тушаагдаһан.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Энэ хэблэлэй газарай коллектив болбол гургуулийн учебнигүүдые хэблэжэ гаргаха программалаа октябрийн 1 болотор дүүргэхэ гэгээн зорилго урдаа табиба. Хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуудай гургуулинуудые, педагогическэ гургуулинуудые учебнигүүдээр болон гуралсалай пособионуудар хангаха ябадал угаа ехэ удхатай гэжэ тоолдоно.

Үргэн түрын гүн ехэ удхатай энэ программые гүйсэдхэхэ хэрэг—түбэ баталгаа ба үргэн дэб-дүхэ зорилгоор, парти ба правительство хадаа колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ нийтын малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түбэ баталан байха юм.

Гургуулида харуулжа зааха 18 миллион тухай экзemplар пособиуные бэлдэжэ байна, тэдэний дунда «Мичуринскэ селекциин методүүд», «Ногоо тариаг полинуудтай газар элдүүлгын системэ», «Советскэ малажалай туйлалтанууд» гэгээн ба бусад гоё найхан табицанууд олон бии.

1000 МТС-тэ диспетчерскэ радиохолбоотой болобо

Уряннын, Хойто Кавказай, Польскыи, Сибириин ба ороной бусад адуудай 1000 гаран машинануудтануудта МТС-эй диспетчерскэ радиохолбоотой болобо.

Энэ МТС-үд радиотой болоод байхадаа, центральна бууса дээрһээ заримдаа 20—30 километрын газарта байһан тракторна бригадатай саг үргэлжэ хөөрлөжэ байдаг. Ингээд байхадаа поли дээрэ байһан трактористнуудта саг дээрэнэ техникческэ тушаалгаа үзүүлжэ, горючки абаашаха үгэхэ аргатай болоно.

БМАССР-эй Министрүүдэй Советтэ ба ВКП(б)-гэй Обкомдо

1949 ондо колхозуудай нийтын адуу малда хэрэгтэй тэжээл үйлдбэрлэгэ ба бэлэдхэлгые ехэ болгохо хэмжээнүүд тухай

1949 ондо республикын колхозуудай сабшалангай үбһэ хуряаха түсэбые, мүн бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдые хуряаха, тэдэний тоодо сабшалан дээрһээ үбһэ сабшаха абаха ба силос дараха түсэбые, сабшалан болон бэлшээрин газарнуудые найжаруулха, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, лубаг канавануудаар сабшалануудые унаха, үтэг шэбхые шэнээр бии болгохо ба сабшалангые шуғы бурганаһаа сээрлэхэ түсэбые, тэрэшлэн үбһэ хуряалга дээрэ МТС-үдтэй хэжэ тракторна хүдэлмэринүүдэй, тэжээлые силосовалха, сабшалан ба бэлшээрин газар дээрэжи намаг шабарнуудые хатааха, газараа арилгаха ба сээрлэхэ түсэбые БМАССР-эй Министрүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюро баталаад, ниггэ тогтообо:

1. Сабшалан найжаруулха, тэжээлэй культурануудай тарилга үргэлжэхэ, ногоонуудай ба корнеплодуудай ургаса дээшлүүлжэ түсэбые, колхозно нийтын малажалые дам саашан хүгжүүлхын тулада тэжээлэй бата бэхи базые мүнөө жэлдэ байгуулха зорилготойгоор бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл суглуулха түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэмжээнүүдые үргэнээр ябуулха гэшэ республикын партианууд, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, МТС ба колхозуудай шухалын шухала зорилго гэжэ тоолохо.

2. Үбһэ сабшаха, тэжээлнүүдые суглуулха ба сабшалангые найжаруулха 1949 ондой түсэбүүдые колхоз бүхэндэ, тинн колхозууд дотор — бригада ба звено бүхэндэ энэ ондой июнийн 1 хүрэтэр хүргэжэ, колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ, бригадануудай, звенонууд ба малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилгшэдэй үйлдбэрини зүблөнүүд дээрэ тэдэ хэмжээ-ябуулгын үдэрһөө нарин найнаар зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень республикын хүдөө ажахын Министрествы ба аймгүйсэдкомуюдые уялгалха.

3. Олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудые, тэжээлэй корнеплодуудые тариха ба 1949 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбээр тогтоогдоһон олон жэлэй ногоонуудай үрлэнүүдые үлөөхэ даалгабаринуудые бүхы колхозуудай заабол дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха хэмжээнүүдые абаһыень республикын хүдөө ажахын Министрествы, аймгүйсэдкомуюдые ба ВКП(б)-гэй айкмуудые уялгалха.

4. Республикын хүдөө ажахын Министрествы, аймгүйсэдкомуюдые, ВКП(б)-гэй айкмуудые, МТС-үдтэй директорнуудые ба колхозуудай правленинүүдые уялгалха гэбэл:

а) полевои севооборот дотор корнеплодуудые ургуулха тусхай звенонуудые газаражалай бригадануудай состав соо эмхидхэжэ, тэдэндэ уналагдадаг газарые түрүүшый ээлжэндэ талалжа үгэхэ, мүн шухала хэрэгтэй зэр зэмсэг ба мори унаа үгэхэ;

б) 1949 ондо ферме шадарай участогууд дээрэ хартаабха, корнеплодууд болон тэжээлэй бусад культурануудые түсэбһөө гадуур тариха ябадалы хангажа, тэдэний хойноһоо харуулга хүдэлмэрини малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилгшэдтэ даалгаха;

в) энэ ондой июнийн 10 болотор силосно нүхэнүүд ба траншеянуудые шалгаха, силос дараха түсэбые сэд дүүргэхэ хэмжээтэйгээр силоснэ барилгануудые шэнээр бариха ба хуушарлание хэблэбэн захиарилха ябадал эмхидхэхэ. Досоо талань жэгдэлгээгүй нүхэнүүдтэ ба траншеянуудтэ силос даража болохогүй;

г) газаражалай бригадануудта, малажалай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигуудһаа бүридһэн тусхай звенонуудые силос дарахын тулада байгуулха, найн шанартай силос дараха түсэбэй дүүргэлты хангаха тоотойгоор зүдхэхэ хүсэ ба зэр зэмсэгэе тэжээлдэ даалгажа үгэхэ;

д) хуряагдаһан талмайнуудые, сомогдоһон үбһы ба дарагдаһан силосые газаражалай бригадануудай бригадирнууд ба фермэнүүдтэ даагта — үдэр бүридөө, харин колхозуудай түрүүлэгшэнэр — арбан хоногто нэгэнһээ үсөөн бэшээр өөһдөө тушаан абажа байха ёһоо гурим бии болгохо.

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) үбһэ хуряалгын машинануудые захиарилгын шанарай хойноһоо саг үргэлжэ хинаха, захиарилгадан машинанууд ба зэр зэмсэгые

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы колхозуудта, бригадануудта ба звенонуудта түрүү луговодуудай дүй дүршэлые үргэнээр хэрэглэхэ ба сабшалан дээрэ агротехникческэ бүхы хэмжээ-ябуулгынүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал туйлаха, Сабшалан үтэг-

а) колхозуудта байгаа сенокосилкануудые, морин тармуурнуудые, силосореккэнүүдые энэ ондой июнийн 15-һаа оройтуулантэй захиарилха ба хэблэхэ, мүн үбһэ хуряалгын гар зэмсэгүүдые дутамаггүйгээр бэлдэхэ ябадал хангаха;

б) бүхы тракторна ба морин сенокосилкануудые, тармуурнууд ба силосореккэнүүдые хэблэхэ ба захиарилха, үбһэ хуряалгын ба тэжээл силосовалхын тулада бүрин бүтэн тракторнуудые табиха, үбһэ сабшалангы-машинна отряднуудуудаар хүсэд хангаха хэрэгые энэ ондой июнийн 25 хүрэтэр дүүргэхэ;

в) сабшалангые найжаруулха шэбхэ бии болгохо, сабшалан унаха ба шулуун болон бурганһаа арилгаха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые бүхы колхозуудта эмхидхэхэ;

г) бүхы кол

„Манай уг зорилго — коммунизм“ гэнэн түгэсхэлэй темээр заняти хайшан гэжэ хэхэб

Энэ темээр хэгдэхэ зантинуудад зорилго хадаа коммунизм гэжэ юун бэ, социализмаа коммунизмда шэлжэн орохо замууд ямар бэ, СССР дотор коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ большевистскэ парти ба советскэ гүрэн ямар дүргэ дүүргэд гэжэ хурагшадта эли тодоор ойлгуулха ябадал болоно.

Энэ темээр хэгдэхэ зантинуудад эсэстэ хурагшад хадаа манай орон дотор коммунизм байгуулгын агууехэ удхашанарыс үшөө ехэ бата бэхээр мэдэхэ ба СССР дотор дүүрэн коммунистическэ общество байгуулгын арга боломжонуудта өгиглэй найдабаритай болохо ёһотой.

Энэ темэ гурбан занятида үзэхөөр хараалаглана.

НЭГЭДЭХИ ЗАНЯТИ

«Коммунизм гэжэ юун бэ» гэнэн нэгэдэхэ раздэлээр хээн хөөрлөөн соогоо пропагандист болбол коммунистическэ обществон хоёр шатые: социализм ба коммунизмые харуулан гол шэнжүүд тухай хурагшадта ойлгуулха ёһотой. Хөөрлөөн дотор удаахи асуудал-нуудыс харуулха ёһотой гээл: социализм ба коммунизмын хоорондо нийтэ юун бииб; тэдэнэй хоорондо ямар илгаанууд бииб; СССР дотор коммунизм байгуулха арга боломжон.

Өөрнөө хөөрлөөн пропагандист болбол Бүхэсоюзна коммунистическэ большевистүүдэй партиин агууехэ түхэтэ уг зорилгыс зааха ябадалаа эхилжэ байна. Энэ уг зорилго хадаа коммунистическэ общество байгуулха ябадал болоно. Удаан, хурагшадтай түрүүнэй мэдэхэ байһан материалыс хэрэглэжэ, пропагандист болбол манайда коммунизмын түрүүшын шата — социализм гол түлэб бэлүүлэгдэ, СССР болбол коммунистическэ обществое байгуулха дүүргэлгын ба социализмаа коммунизмда шэлжэн оролгын үедэ ороо гэжэ харуулха байна.

Саашань пропагандист болбол социализм ба коммунизм хадаа нэгэ коммунистическэ обществон хоёр шата мүн, тиихэдэ социализм хадаа тус обществон доодо шатан, коммунизм — дээдэ шатан мүн болоно гэжэ хурагшадта тайлбарилха байна. Социализмыншье, мүн коммунизмыншье үедэ үйлдбэрин ээсбэсэ хэрэгсэлүүд нийтэн үсмэлэ хабаадана, мүлжээлэ ангуунууд ба мүлжээлэ гэжэ байхагүй, хүдэлмэрийдэлгэ байхагүй, национална даргалта гэжэ байхагүй. Социализмыншье, мүн коммунизмыншье үедэ арадай ажакы тусгаар нэгэн түсэбэй ёһоор хүгжэнэ, бүхы гражданинууд шадалайгаа эргээр хүдэлмэрилнэ, тиихэдэ үйлдбэри хадаа обществон бүхы гшүүдэй жаргалта байдалье тааһалгаргагүй байжаруулгын тулада ябуулагдана.

Саашань пропагандист болбол коммунизмыс социализмаа илгадаг гол шэнжүүд дээрэ тогтожо хэвчэхэ байна. Социализмын үедэ гүрэн хадаа хүдэлмэришэд ба таряашадтай социалистическэ гүрэн мүн болоно, тиихэдэ бүхы засаг хадаа город болон деревини ажалшадтай гарта байна. Социализмын экономика үндэлэ хууринь бологшо нийтэн социалистическэ үмсэ хадаа үшөө хоер янзатэй: гүрэнэй (бүгдээр арадай эдлэл) ба кооперативно-колхозной байдаг. Хүдэлмэришэн анги ба таряшад хоёрой хоорондо зарим илгаанууд үшөө бии юм. Пропагандист болбол эдэ илгаануудай экономика үндэлэ хууриис харуулха байна. Социалистическэ общество дотор город деревини хоёрой хоорондохи хөөргэ илгаанууд үндлөөрөө балгагданхай (үшөө усдагхдаа гүйшье хаа), ухаан бодолой ба физическэ ажалтай хоорондохи хөөргэ илгаануудыс усдаха талаар ай-

хабтар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Ажал хадаа социалистическэ обществон гражданин бүхэнэй гансал уялга тэдэ бэшэ, харин нэрэ хүндын хэрэг мүн болоно. «Хүн бүхэн» — шадалайнь эргээр, хүн бүхэн — хээн ажалайнь эргээр» гэнэн принцип хэрэг дээрэ бэлүүлэгдэнхэй. Пропагандист болбол социализм гэшэ хүгжэлтын түргэн темпүүд ба үйлдбэрин үндэр хэмжээсэ хангана, тэрэнэ Советскэ Союзай ажакын хүсэн түгэлдэр хүгжэлтын жэшэ дээрэ эли тодоор харагдана гэжэ шухалшалан зааха байна.

Саашань пропагандист болбол коммунизмын гол шэнжүүдэс харуулха ябадалда орохо байна. Коммунизмын үедэ нийтэн үсмэн хоер янзануудай хоорондохи илгаануудыс болохо, ангуунуудай хоорондохи илгэнүүд, ангин илгаанууд халаха, хүдэлмэришэд, таряшад болон интеллигенци хадаа ангийгү коммунистическэ обществон ажалшад болохо байна.

Коммунизмын үедэ социализмын үеынхидэ орходоо үйлдбэрин хүгжэлтын үлэмжэ үндэр хэмжээн туйлагдаха, арадай ажакы үндэр лээдэ техникийн үндэлэ хуури дээрэ хүгжэхэ байна. Эдэ бүхы хадаа ухаан бодолой ба физическэ ажалтай хоорондохи хөөргэ илгаануудай үлгэлдүүлгын усдаха усло-винүүдэс байгуулха ябадалда хүргэхэ, тиихэдэ ажал хадаа хүнэй ажабайдалтай түрүүшын хэрэгсэл болохо байна. Город деревини хоёрой хоорондохи хөөргэ илгаануудай үлгэлдүүлгүд тэршэлэн хүсэд үгы болгогдохо байна.

Техникийн үндэр хэмжээн, үйлдбэрин ургалта ба ажалтай бүтээсэн дээшлэн ябадал хадаа хэрэгсэлэй зүйлнүүдэс элбэг дэлбэг болгохо ба «Хүн бүхэн» — шадалайнь эргээр, хүн бүхэндэ хэрэгсэхэ эргээр» гэнэн коммунистическэ принципе бэлүүлэхэ арга боломжо бии болгохо байна.

Пропагандист болбол коммунизм байгуулгын гол зэбсэг бологшо советскэ гүрэнэй үүргыс онсолон тэмдэглэхэ байна. Капиталистическэ хүрээлэлтын усдагхдаагүй хаа, гададын талаһаа сэрэгэй довтолгоонуудай аюулай үгы хэгдэлгэй хаа, коммунизмыншье үедэ гүрэн бии байха байна. Ингэжэ нүхэр Сталин хургана. Саашань пропагандист болбол нүхэр Сталин хадаа нэгэ орон дотор социализмын илаха арга боломжо тухай ленинскэ теориис хүгжөөгөө, капиталистическэ хүрээлэлтын бии байгаа сагтасше СССР дотор дүүрэн коммунизм байгуулха арга боломжыс научна ёһоор үндэлэлэн табяа гэжэ хэлэхэ байна.

Саашань пропагандист болбол коммунизм байгуулгын дотоодын ба гадаадын условинууд тухай, социализмаа коммунизмда шэлжэн оролгын тодорхой замууд тухай ба советскэ гүрэнэйс бүхы хэмжээгээр бэхжүүлэхэ шухала тухай асуудалье тайлбарилха байна. Тиихэ зуураа, коммунизм байгуулгын тулада бүхы арга боломжонууд манайда бии гэжэ шухалшалан зааха хэрэгтэй. Эдэ арга боломжонууд хадаа манай орон дотор социалистическэ общество байгуулгын ябадалаар, коммунизм тээшэ ошохо замаар хүгжэхэдэнь советскэ общество шөнөдхөн байгуулха гол хүсэний бологшо социалистическэ гүрэнэй ургаһан ба бэхжэһэн ябадалаар тодорхойлогдоно.

Советскэ обществон хүтэлбэрилхы ба залан ударидахы хүсэний, коммунизм байгуулха хэрэгтэ ажалшадые элсүүлгшэ ба эмхидхэгшэ хүсэний Ленин — Сталинай

парти байһан дээрэнь манай орон дотор коммунизм илажа шадха байна. Манай орон дотор социализмын илаһанай эсэстэ дэбжэһэн, советскэ обществон хүгжэлтын түгэлдэр хүсэнтүүд: советскэ обществон морально-политическэ нэгдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан, советскэ патриотизм юун дээрэ харагдана гэжэ пропагандист бодото жэшээнүүд дээрэ харуулха ёһотой.

Советскэ Союз болбол үйлдбэринэ үргэдхэһын тулада шухала хэдэ ехэ материална ресурснуудтай ба байгалийн баялгуудтай байһан гэжэ географическа картые хэрэглэн, хурагшадта хэлэхэ үгэхэ хэрэгтэй.

Түгэсхэл соогоо пропагандист болбол СССР дотор коммунизмын илалта тухай асуудал хадаа догоодынхидо гадна, үшөө гадаадын, уласхоорондын талатай гэжэ шухалшалан зааха байна. Тэрэ талан хадаа манай Эхэ орон капиталистическэ хүрээлэлтын байһаар байтар коммунизм байгуулга байһан ябадалда ба интервенциин аюулаа сүлөөбшэ байһан ябадалда байна.

Социализм ба коммунизм гэшэ нэгэл обществон байгуулалтын хоёр шата мүн гэжэ хурагшадтай ойлгожо абахаарнь энэ раздэлээр хэгдэхэ хөөрлөөн үнгэргэхэ хэрэгтэй. Саашань хөөрлөөн хадаа социализм коммунизм хоерой хоорондо нийтэ юумэ юун бииб, тэдэнэй хоорондохи илгаанууд юуб гэжэ хурагшадтай ойлгоходоны тухала ёһотой. Бодото дүй дүршэл дээрэ, манай оронтой үдэр бүхэнэй ажабайдалай баримтанууд дээрэ түшгэлэн, социализмын гол шэнжүүдэс хурагшадтай тайлбарилан хэлэхэ хаан байһан байна. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэн анги таряшад хоёрой хоорондохи илгаануудай ямар байһан тухай асуудалье хүдэлмэришэн гү, али колхозой гшүүн байһан өзынгөө байдалье шэнжэлэн тайлбарилжа болохо байна. Ажалда хандаха тухай, физическэ ба ухаан бодолой ажалтай хоорондохи илгаануудай үгы болохо тухай асуудалнуудыс тэршэлэн бодото жэшээнүүдэй ба оршон тойрон ажабайдалай баримтануудай үндэлэ хуури дээрэ тайлбарилан хэлэхэ болохо байна. Хурагшад болбол коммунистическэ обществон гол илгаануудыс, коммунизмын үедэхи ажалтай удхашанар ба үүргыс гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой.

СССР дотор коммунизм байгуулха условинууд болон арга боломжонууд тухай асуудал хөөрлөөнэй болжо байха үедэ тодорхойгоор тайлбарилгаха ёһотой. Хурагшад болбол дүүрэн коммунизм байгуулгын тулада манайда бүхы шухала юумэнүүд бии гэжэ эли тодоор ойлгохо, коммунизм байгуулгада советскэ гүрэнэй дүүргэхэ үүргэ тухай, капиталистическэ хүрээлэлтын бии байгаа сагта, мүн коммунизмыншье үедэ гүрэнэй бии байха шухала тухай эли тодоор ойлгожо абаха ёһотой. СССР-эй сэрэгэй-экономическа хүсэ шадалье, советскэ гүрэнэй хүсэ шадалье бэхжүүлэхэ ба бүхы ажалшадтай хэрэмжыс дээшлүүлэхэ шухала тухай бодолье хурагшадтай гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха шухала, коммунизм байгуулгын гадаадын ба дотоодын тала тухай асуудалье хөөрлөөн соо хаража үзэхэ хэрэгтэй.

Хөөрлөөн хадаа коммунизмын түлэб СССР-эй ажалшадтай тэмсэл ба тэдэнэй үдэр бүрин ажабайдал дотор агууехэ большевистскэ партиин хүтэлбэрилгшэ, эмхидхэгшэ ба залан ударидахы үүргэн хайшан гэжэ харуулагдана, хайшан гэжэ бэлүүлэгдэнб гэжэ хурагшадта харуулха ёһотой.

М. ГАРКУШЕНКО.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ ТУХАЙ ШЭНЭ НОМУУД ГАРАБА

Хүдөө ажакын ном хэблэдэг газар болбол хүдөө ажакын наукаануудай кандидатүүд А. В. Альбенский ба А. Е. Дьяченко гэгшэдэй бэшээн «Полинуудыс хамгаалха модо нуулаһын тулада хэрэгтэй модо ба бургаана-харганаанууд» гэжэ ном хэблэн гаргаба. Тэрээн соонь полинуудыс хамгаалха, үнэ удаан сагта тогтууртай бүхөөр ургаха модонуудыс нуулаһын тулада шухала удхатай модо ба бургаана-харганаанууд тухай бэшгэдэн. Мүн тэршэлэн газарай хурьһондэ, сагай ууларилда тэдэ модонууд ямар хамаатэй байһан ба шинг нойто, наранай гэрэл гэхэ мэтэ хэдэ шэнэн хэрэгсэхэ тушаа бусад биологическа онсо илгаанууд тухай хэлэгдэнэ.

«Дунда Доной эльһэтэ газар ба тэрэнийс хүдөөгэй ба ой модоной ажахыда хэрэгсэхэ тухай» биологическа наукаануудай доктор, профессор В. А. Дубянскийн зохёол хэблэгдэжэ гараа. «Мүнөөдэр хэрэгтэй байһан газарыс үлгөөдэр хэрэгтэй болгожо болохо юм» гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн байгаа. Дэлхэй байгалиис шэнэлэн хубилгха агууехэ сталинска түсэб болбол энээнэй урда тээ хоолон, хубхай хэбтэһэн үргэн уужам эльһэтэ газарыс ой модоной ба хүдөөгэй ажахыда хэрэгсэхэ гэжэ хараална. Тиимэ газарнуудай энгэрини Дон мурэн шадарай эльһэтэ газар болохо байна. Тэндэ дүн хамта 900 мянга тухай гектар газар бии юм.

Дон мурэнэй хоёр эрьеисе зубшан ута руугаа 920 километр болохо Воронеж — Ростов-на-Дону гэдэг эхэһэн модо тарилгата зурууд газар бии болгогдохо юм. Мүн тэршэлэн Хойто-Донец гэжэ мурэнэй

хоёр эрьсэр ута руугаа 500 километр болохо газарта модон нуулагдаха болоно.

Дон мурэнэй дундуур байһан эльһэтэ газар дээрэ 40 гаран жэл соо ажаглан каража ба шэнжэлэн үзэхэ байһанаа хамталжа ба тобиолол хэжэ профессор В. А. Дубянскийн бэшэһэн материалнууд ном соонь оробо.

Энэ эрдэмтэ болбол эльһэтэ газарай онсо өөр шанар ба тэндэ ургамалтай ургаха условинууд тухай, мүн тэршэлэн дээрээхэ үндэлхэ зохёон, эльһэтэ газарнуудыс ашаглан хэрэгсэхэ тушаа элдэбын аргуудыс тодорхойлон бэшэһэн байна.

Мүн тэрэ хэблэл болбол инженер И. И. Фоминай зохёолон «Сталинец-1» ба «Сталинец-6» гэжэ комбайнуудыс хүдэлгэхэ зурагуудай альбом» хэблэгэ гаргаба. Тэрэ ном соо деталнуудыс бэлдэхэ техникческэ условинууд тухай бэшгэдэн байна.

Парижда болохо байгаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрүүдэй Советэй сессини зүблэхэ зүйлнүүдтэ греческэ асуудалье оруулха тушаа нэгэн талаһаа, Нью-Йоркто ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ байлсалан СССР-эй түлөөлгшэ А. А. Громыкин ба, нүгөө талаһаа, США-гэй Генеральна Секретарини туйлагдаша г. Раск ба Великобритани Гүрэнэй Министр г. Макнил гэгшэдэй хоорондо хөөрлөөн болобо гэһэн мэдээсэлнүүд үлгэлэ уелд американска ба удаа тэнь бусад харин гүрэнүүдэй газетэнүүдтэ гарһан байха юм.

ТАСС болбол энэ мэдээсэл бодото ушар байдалтай таарахагүй байна гэжэ мэдээсэхыс шухала дээрэ тоолно.

Үнэнтэ дээрэ нимэ ушар болон юм.

Апрелин 26-да г. Раск ба г. Макнил гэгшэд А. А. Громыкотой уулзахада Грецидэ тохөөлодоод байһан байдалье тэнсүүлэн тааруулгын ба граждандаска дайниисе болуулгын тулада абтаха хэмжээнүүд тухай асуудалье официална бэшээр зүбшэн хэлэхыс дуралдхан байгаа.

Г. Раск ба г. Макнил гэгшэдэй хэлһэн энэ дуралдалда А. А. Громыко харюу үгэхэдэ хэрбэ Грецидэ граждандаска дайниисе болуулха ба амгалан байдал тогтохо хэрэгтэ хабаадалсаа тухай англиска ба американска правительствонуудай зүгһэ Советскэ Союзда дуралдала болоо хаань, СССР болбол энэ хэрэгтэ хабаадалсаахана арсахагүй ба Грецидэхи байдалье тэнсүүлэн тааруулгын тулада граждандаска дайниисе болуулха хүсэлэнтэй байһан тухай Грециин Саг зуурын Демократическа Правительствын мэнэ һаяхан тунхалаһан эб найрамдалтай декларациисе хэрэгсэхэ хэрэгтэй байгаа гэжэ мэдүүлэһэн.

Грецидэхи байдалье нормалье болгохо хэмжээнүүд тухай Советскэ правительствын һанамжыс хэлэхэ үгыт гэһэн г. Раск ба Макнил гэгшэдэй дуралдалда харюу үгэхэдэ, А. А. Громыко болбол энээн тушаа абтаха болохоор хэмжээнүүдэс нэрлэһэн байна гээл: а) дайнай абуулгатуудыс болуулха гэһэн урлалтайгаар державануудай түлөөлгшэдэй зүгһэ дайлагдажа байһан талануудта хандаха, б) бүгдэлэниитын амнистисе сонсохо, в) Грецидэ хунгалтануудыс үнгэргэхэ дээдэ органдо мүнөө Грецидэхи арадай-сүлөөлгшэ хүдэлөөниисе толгойложо байгаа греческэ демократическа үзэлтэнэй түлөөлгшэдыс оруулаар бүгдэлэниитын сүлөөтэ

парламентска хунгалтануудыс шадлаха. Мүн тиихэдэ, А. А. Громыко болбол дам саашаа нимэ юунуудыс хэбэл зохиотой байха гэжэ зааба: г) Грецидэхи хунгалтануудыс бүгөө үнгэргэхын хойно СССР-еис оруулсан, державануудай түлөөлгшэдэй зүгһэ химгал хараха ябадалыс тогтоохо, д) хэнтэ зүгтэ хүршэ шуугаа гүрэнүүд Грециин хилэнүүдтэ хиналта тэрхын тулада, СССР-эй хабаадалтайгаар, державануудай хангай комисси бии болгохо гэбэ.

А. А. Громыко болбол нимэ гадал таблад байбал греческэ правительствода харин гүрэнүүдэй зүгһэ хунуудыс ба хэрэгсэлнүүд үгэхэ, сэрэгэй туйлаһаа хуудыс ябадалыс болуулха тухай сонгоходо ба Грецидэ харин гүрэнүүдэй сэрэгүүдыс гаргажа абаһан болзоо тогтоогохо ёһотой гээл мэдүүлгэ.

Г-н Раск ба г-н Макнил гэгшэ Грецидэхи байдалье нормалье болгохо тушаа хэмжээ-абуулгатууд тухай А. А. Громыкин хэлһэн намжануудыс бидэнэр шэнжнэ үзөөд, энээнэй хойто тээ уулзаһан өөһдынгөө правительствонуудай намжануудыс дуулагдаһан байдлыс бөһдынгөө талаһаа мэдүүлэһэн бай-

Репатриациин хэрэгээр СССР-эй Министрүүдэй Советэй түлөөлгшын Управлениин мэдүүлгэ

Японско сэрэгэй пленэй хүнтүүдыс Советскэ Союзай территория дээрэнь орон нотагтан бусажа дүүргэхэ болзоо тушаа СССР-һээ Японидо байгаа Союзна Советэй Гшүүнэй нэрэ дээрэ асуултануудай оронтой дашарамчуулан, репатриациин) хэрэгээр ССР Союзай түлөөлгшын Управлениингэ мэдээсэхыс шухалада тоолоно.

Плендэ абтаһан, японско арминиин хүнтүүдыс орон нотагтан бусаалга.

594.000 солдадууд ба офицернүүд-һээ 70.880-ниинь 1945 ондо дайнай болоһон райондо сэхэ сүлөөлгдэн байгаа.

Мүн 1946 оной декабриин 1-һээ 1949 оной майн 1 хүртээрхи үе соо 418.166 хүн Японидо бусаагдаһан байха юм.

Сэрэгэй гэмтэ ябадалнуудыс хэһэнтэйн дашарамдуулан мүнөө үедэ мурдлэг абуулагдажа байһан зарим бүлэг ноуруунууднаа бэшэнь, пленэй 95.000 хүнтүүдыс 1949 оной

майһаа ноябрь хүртээрхи үе орон нотагтан бусааха байна. Репатриациин хэрэгээр СССР-һээ Японидо байгаа Союзна Советэй Гшүүн ба генерал Макаруташтабай хоорондо баталагдаһан 1946 оной декабриин 19-эй хэмсэгээр хараалагдаһан японско пленэйхид ба граждандаска ноуруунуудыс орон нотагтан саалгатай холбоотойгоор Совет Союзай хээн бүхы гаргашанууд японско правительство харюу ёһотой байна.

Советскэ байгуулалта

Бэлэдхэлгүй үнгэргэгдэхэн сессии

Апрелин 28-най үдэрэй 12 часта Доодо Бургалтайн сомоной Советэй Сессии зарлагдаһан байгаа. Энэ сессии дээрэ тон шухала асуудал — гүйсэхэдэ комитетэй тоосоо элдхэд зүбшэн хэлсэгдэхэ байба.

Тиигээд, сомоной Советэй гүйсэхэдэкомитет эрхэлдэһэнэй, энээнэй урда тээ гүйсэхэдэкомитет түрүүлгшэ байһан аад, мүнөө секретарлар хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Бадмаев буужа байгаа.

— Сессидэ бэлэн гэшэ пубди? — гэжэ асуухадамнай.

— Хари, ямаршыс гэшэбибиди даа, түрүүлгшэмнай «Заветы Ильича» колхоз ошоод эрэггүй, элдхэлхэнэй үшөө бэшгэдэггүй, депутатуудта, хүн зондо хүсэд дуулагдаагүй.

— Бэлэдхэггүй аад лэ, нимэ шухала сессиис хайшан гэжэ үнгэргэхэ ханаатай гэшэбта.

— Теэд захаб, гурбадахаяа хойшолуулха гэшэ гүбди? — гэжэ асуудалда асуудалаар харюусаба.

«Юуныс болот, энэһнээ олоор хойшолуулжа болохгүй байна» гэжэ ханаад гурба удаа таһалдан сессиис яаралтай шамдуугаар бэлэдхэжэ эхилбэ.

Тоосоото элдхэд бүхэли һүни соо бэшгэдэ. Тэрэ элдхэлыс зо-

хөхоодо сомоной гүйсэхэдэкомитетэй нэгшыс гшүүн, нэгшыс элбхитэн хабаадалсаагүй. Харин нүхэр Бадмаев ханаанһан абажа байһад, өөртөө таарамжатайгаар бэшбэ... бэшбэ.

Үглөөдэрын болобо. 12 час сохибо. Аймагай гүйсэхэдэкомитетэй түрүүлгшэ Таурский хүржэ эрбэ. Тэрэнтэй нэгэн хамта сомоной гүйсэхэдэкомитетэй түрүүлгшэ нүхэр Дармаев эрлэсэбэ.

— Зай, Сессиис эхилхэмнай гү, сагнай эрбэл даа, — гэдэ аймагай гүйсэхэдэкомитетэй түрүүлгшэ сомоной хүтэлбэрилгшэдтэ хандаһан.

— Хүн зомнай үшөө суглараагүй, багахан хүлэхэ болобо бээбди, — гээлсэбэ.

Тэрэ «багахан» хүлээлгэнь 4 час соо үргэлжэлбэ. Энэ 4 час соо бүхы янзын транспорт: велосипед, эмээл ба тэргэтэй морид, минн ябаган хүнүүд 4 зүгыс зүгдүүлэн гаргагдаба. Суглаагаа нэхэ саг дээрэ 3 колхозууднаа, тэрэ саана тарилгын үедэ, нимэ түргөөр хүн зононыс суглуулгархиха ханалтай байгаа гэшэ гү!

Түрүүлгшэ эрһэн хүнүүд һаяхан булгажа байһан зүлгэ ногоон дээрэ хабарай наранай хабатай зохид элшэдэ шарагдажа, ханата-

раа унтаад һэрхэдэнэй үшөөлзон суглараагүй байба.

13 депутатнууднаа оройдоо эрбэ. Мүн 5—6 эдбхитэд байба. 12—13 хабаадагшадтай, сэдкомитетэй заседани дээрэ зүг хэлсэгдэггүй ба баталагдаһан элдхэлхэтэй энэ хуули буса эхилбэ. Аймаггүйсэхэдэкомитет түрүүлгшэ нүхэр Таурский конституци дэлэн энэ боломогүй баримдуугайгаар зүбшөөжэ байба.

Энэ сессини шанар тухай шээдыс яахоб. Хэлшэггүй мургаар тэрэ сессии үгээр, Тиимэ юрөөшье хүдэлмэришье муу талданхай. Хэтэрхэдэ зарим талзуудай хүтэлбэрилгшэдтэ Дармаевыс бажаба, тарилгын са тухай мэлээнүүдыс эрихэдэ үгэхээ болбод байна.

— Одоол, манай энээгэрхид да зон даа, нэгэ суглаа үнгэргэхэ ханаа даа эсэтэрэй гүйжэ суглуу хаш, — гэжэ нүхэр Дармаев хэлэбэ.

Тиигээд нүхэр Дармаевай өөр тээшэн эрьһөөлэд хэлбээ зохимжотой болохо байна: «Ор нүхэр Дармаев беда хүн даа, дээ нэгэ сессии ингэн-тингэн түгэдэ аад лэ, хүн зондоошье мургаар зарлахагүй юм».

Д. Лобсанов

Хатуу харыс баряад, хатарша морёор харайлгаад байхада...

Мухаршээрэй аймаг — гол таряанжалтай. Тиигээшье, тэндэхи зарим сомсөөдүүд ургасын түлөө тэмсэлыс һулаар эмхидхэнэ. Жэшээ болгон Сутайн сомоной Советэс абаад үзэй.

Тус Советэй Сталинай (правлениин түрүүлгшэ нүхэр Цыдылов), Калининай (правлениин түрүүлгшэ нүхэр Иванов) нэрэмжэтэ колхозууд тарилгын хүдэлмэришүүдыс тон удаанаар абуулжа байна.

Эдэнэр аймаг соогоо эгээл һүүдэй һууринуудыс ээлжэ ябана. Теэд, нимэ тулуураг байдал сомоной Советэй түрүүлгшэ нүхэр М. Сучковой ханаа сэдхэхыс багханшыс зо-бооногүй. Нүхэр Сучков тэнгэрини үдэр бүри архи баринхай ябадаг болошонхой. Тиимээхэ сомоной Советэй түрүүлгшэ нүхэр Сучков арад зондоо оройдоо хүндэгүй.

Гадна, сомонойноо Советэс справка, расписануудыс гэршэлдэг нотариус шэнги болгошонхой.

Тус сомоной Советтэ эндэхи колхозууднаа хүнүүд эрхэдэ гансал справкануудыс абахаа гү, али

ямар нэгэн документ тамгалжа гэршэлүүлхээ эрхэлхээ бэшэ, харин сессидэ, сомоной гүйсэхэдэкомитет заседанида гэжэ эрдэггүй. Юубгэхэд нүхэр Сучков ээлжэтэ сессии гү, али гүйсэхэдэкомитет заседани саг болзоо соонь түсэбэй ёһоор зарладаггүй.

Тиимэ дээрэбээ тус сомоной Совет болбол али бүхы ажакын-политическэ кампанида ходоодоол гэздэ ношорожо ябадаг юм.

Мүн Сагаан-Шулуутайн сомоной Совет тушаа хэлэмээр байна. Юундэб гэхэдэ, энэ сомоной Лениней, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд талай хүдэлмэришүүдэс бираагүй үнгэргэжэ байна. Эндэхиин олохон колхозинүүд амаршыс үбшэнгүй, элүүр энхэ хүнүүд аад лэ, тарилгын хүдэлмэридэ хабаадалсангүй. 1949 он соо нэгшыс ажалта үдэр олоолгшүүд тус сомоной колхозуудуудар яһала бии. Сомсөөдэй һулаар хүдэлжэ байһан дээрэбээ, энэ сомоной «Хүсөөтэ», «Шэнэлгэ» гэжэ нотагуудууд хуушан балар сагай хог богууд болохо: ябууд удаган бөөнэр ба ламнаршыс

шэбээлдэг. Тэдэнэр арад м

Тракторай бүтээсые дээшэлүүлхэ

Нёдондонойхидоол адляр нобшорно

Претя пятилетка колхоз нёдондо жэлдэ тон бага ургаса аба-таби энэ жэлэй тарилгада хэрэглэгжэ урбөр өөндөг хангажа шалтгагүй байна. Энээнэй гол шалтгаанын хадаа газараа муугаар тарилган, тарилгана шанар муугаар хэбэн ба зунай үедэ тарилгана хойнооо зохихо харуу-гаша эмхидхэггүй дээрнээ болоо, нёдондонойгоо алдууаа хур-дун абажа, өнэ жэлэй тарилгы-техническэ бөгонихон болзор эрхим шанартайгаар дүүргэ-хамгаг бүхэ хэмжээнүүдэ-а ёшотой гэжэ ханагдамаар ба.

Тарилгынь, энэ колхоздо тарил-гаша хүдэлмэри тон хангалтагүйгөр шуудалдажа байнаар. Энэ колхоз майн 15 хүрэтэр 200 гектар тарилга хээ. Энэнь өртын бодото кудтурын тарилга хээ, энэжэй оройдоо хахадны болохо юм. Эндэ тракторна нэгэ селкэ корин хоёр селкэ хүдэлмэридэ. Тэдэн үдэр соо дунда зэргээр 9 гектар тарина. Хэрбээ энэ хүдэлмэри ашаглаад байбал, үдэр дунда 4 дахин эхээр тариха бай-на. Теэд энэниие колхозой өмчленин түрүүлэгшэ нүхэр Юргин шидхэнгүй.

Механизаторнууд тухайгаа анха-рлаа отго табинагүй. Эдэнь поле-й хүдэлмэрин дүрбэнэй гурбан ниие дүүргэхэ ёшотой байха юм.

Тракторна бригадые бэжиүүлхын орондо, харин тэрэниие задаг-руулна. Хэдэн жэлдэ хүдэлмэри-жэ, баян дүй дүршэлтэй болоон трактористнуудынь ондоо хүдэлмэ-ридэ ашаглана. Жэшээлхэдэ, К. Хлебодаров автомашинын шофёр болгодохой. Тихэхэдэ И. Антонов тарилгын орооно шэрэнэ.

Гадна, трактористнуудай байха байранууд культурно-болбосон тухэлтэй болгодоогүй. Тракторна бригадын 23 гэншүүд нэгэ багахан вагончик соо бай-даг юм. Теэд, тэрэныие забарил-даггүй, задаггүй байдал бай-ха юм. Ушар нимэнэ тракторист-нуудын полицоо 4 километр хо-ло байган деревидэ гэртэе ошожо хо-ноод, үглөгүүр орой хүдэлмэридэ гарана. Эдэ бүгдэ трактористнууд-дай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха ябадалда наад ушаруулна. К. Бриан-ская, Л. Курдюков ба бусад 3,6 гектар нормын орондо халаан соо-гоо арай гэжэ 1,5—2 гектар хахал-на. Нормооо дүүргэхэ ушар хо-мор юм.

Энээнэй эсэсэ, Иволгын МТС-эй тракторна № 7 бригада (бригад-рын нүхэр Хлебодаров) тракторна хүдэлмэрин нэгшэе зүйлсе дүүр-гээгүй. Энэ бригада эртын борной-гэ 300 гектарта хээ түсэбтэй бай-ган аад, 145 гектарта хээ. Мүн тэршэлэн культураци, тарилга, пар хахалалга гэхэ мэтэ хүдэлмэрин

түсэбүүдэе холо дүүргээгүй байха юм. Бүтээхэн ажалын шанар тон муу. Энээн тухайда газетэдэ бэ-шгэдхэн байгаа. Тингэбэшье мүнөө хүрэтэрэе ямаршье хубилалта хэг-дээгүй.

Эндэ тракторна селкэнь дүүрэн ашаглагданагүй. Таряанжалал хоёрдохи бригадын бригадир И. Антонов тракторна селкэнуудые үндэр бүтээсээйгээр ашаглаха яба-далда наад ушаруулна.

Үглээнэй 9 часта, зарим түрүү колхозуудай стахановцууд үдэр-эрингөө даалгабарин 20—25 про-центе дүүргэжэ байхадань, дур-сагдагша колхоздо колхознигуудые наал хүдэлмэридэ томилжо байха юм. Тэдэн хүдэлмэридөө үдэрэй 11 часта гарана.

Эртын тарилгы хожомдуулжа, байган гол шалтагаан юуб гэжэдэ тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд по-левой хүдэлмэригөө гэгдэлтэйгээр эхилэн байбашье, мори унаа болон хүдэлмэришэ хүсээ тарилгада хүсэд элсүүлгэй ба трактористнуудай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха яба-далые хангаагүй байна.

Мүнөө колхозник бүхэнэй, тракторист бүхэнэй нормооо үдүүлэн дүүргэхэрнэ доторойгоо арга бо-лжонгуудые эмхидхэн хэрэглэ-хэ гэжэ тус колхозой хүтэлбэри-лэгшэдэй уялга мүн болоно.

Дор. Иванов.

Уялга дүүргэжэ байнабди

Газартаряалангы болбосорон ёшоор эхилдэг бригадын нэр-лэлийг түлөө бүхэресубликанска прысөөндэ оролсожо, манай брига-дээшлүүлгэдэн уялгануу-не абан байна. Бидэнэр энэ уялганууда нэрэтэй түрэтэйгөр дүүргэын түлөө полевой хүдэлмэ-рин түрүшын үдэрнөө эхилэн эр-хмтэйгээр тэмсээнбди. Тийн Му-ршэбээрэй аймагай Сутайн сомо-й Молотовой нэрэмжэтэ колхозой мн дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа ба-л бэшэ амжалтанууды туйлабди. Тарилгын урда тээхи полевой хүдэлмэригүүдэ амжалтатгайгаар дүүргэ ёмди. Эртын ороонойо-лыртын тарилгы хана саг соонь дүүргэдэ, хожомой культура тари-н эхилэнхэйбди. Мүнөө тариа-м хаа хаангай байнаар ургажа шээ. Үндэр ургаса хуряахын тү-син бидэнэр тарилгана хойнооо шуудалга байнаар эмхидхэхэ зо-шотойбди.

Манай трактористнууд нэдэр бү-тээсээйгээр ба шанар хангалтагаар ажаллана. Г. Кулаков, М. Дугар-шов, Я. Грязнов гэгшэд үдэр дунда халаанайгаа нормонууды 10—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Митып Дашидабас.

Хонхолой МТС-эй № 19 тракторна бригадын тракторист.

МТС-эй дирекци зэмэтэй

Баргажанай МТС-эй директор нү-хэр М. В. Казанцев Баруун Зүүн Хүнтэй тээшэ үдэр бүхэндэ гүйлгэ-дэг. Тэрэнэй мотоцикл ходоодо эн-дэ тэндэ харагдадаг. Энээн дээр-нээ тошолол хэхэдэ, нүхэр Казан-цев тракторна бригадануудаа оперативнаар хүтэлбэрилдэг гэжэ ханамаар. Теэд, бодото байдалтайн танилсахада, тимшэе бэшэ юм.

—Зай, тракторнай юундэ байба?

—Техническэ дутагдал дээрнээ.

—Ямар?

—Асбест угы.

—Асбест?

—Тиймэ. Тэрэ тон үнэгүй ба тон элбэг аад, шухала хэрэгтэй болоод байна. МТС-эй складта асбест угы юм.

Иймэ хөөрөлдөн баруун Хүнтэдэ байган тракторна бригаданууды хангадаг участкасо механик Д. Эр-дынеев бидэ хоёрой хоорондо бо-лонон байна. Баргажанай МТС-эй бүхэ бригаданууд дээгүүр ябах-ада, эдэ үгэнүүдэе хаа хаангай дуулаха.

МТС-эй 12 тракторна плуг пред-плужниггүй. Тракторна бригадану-дын предплужниггүй плугаар газ-раара хахалжа, агрохетныкые бү-дүүлгээр эбдэнэ. Энээндэ ямар-шье хэмжээн абтангагүй.

—Предплужниггүй плугаар га-

зараа юундэ хахалнаста, — гэхэдэ:

— БМАССР-эй хүдөө ажарын Министрество ба Сельхозснаб предплужник үгэнгүй, — гэжэ нү-хэр Казанцев хөөрэдэг юм. Теэд, энээндэ Министрество ба сельхоз-снаб зэмэтэй бэшэ, харин саг соонь мүнгэ оруулаагүй байган тус МТС-эй дирекци зэмэтэй байха юм.

Нүхэр Казанцев газараа бай-наар элдүрилжэ, үндэр ургаса хуряахын тулада, тракторна бри-гадануудаа хэрэгтэй юумээрнэ саг соонь хангаха гэжэ оролдог-гүй, харин галуу нугаа агналгаар бүхэ сагаа барадаг юм.

— Манай директор үдэрнөө бай-тагай, һининдөө агнадаг. Хээрэ хо-нодог юм, — гэжэ хэдэн тракто-ристнууд мэдүүлнэ.

МТС-эй олонхи тракторна брига-данууд бүтээсэ багатайгаар ба шанар муутгайгаар хүдэлмэрилжэ. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэ-тэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэ-рилдэг тракторна бригадын 4 тра-кторай хоёрны ажаллана. Тэрэ хоёрнышье нэгэ хэды хоноод лэ элбэржэ хаатадаг юм. Мүн «Ленин-ская Искра» колхозодохи 4 тра-кторай нэгэниин хүдэлмэрилнэ.

Д. Гунзынов, манай корреспондент.

Һургуулинуудта экзаменууд болон шалгалтануудые эмхитэйгээр үнгэргэе!

Һургуули экзамендаа бэлэн

Энэ жэлэй экзаменда бэлэдхэл Кяхтын аймагай Һургуулинуудта элбхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Аймаг соогоо тон түрүү Һургуули-нуудай нэгэн — Чикойско долоон жэлэй Һургуулида Һуралсалай жэ-лэе амжалтатгайгаар дүүргэын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэ Һургуулин багшанар классууд-таа үзэһөнөө дабтаха хэрэгтэнэ Һу-рагшадтаа үннһөө хойшо туйлаа.

Тус Һургуулин Һурагшадтай экзамендаа байнаар бэлдэһөнөө ури-шалан үнгэргэгдэн шалгалтанууд элрхэйлэн харуулаа. Алгебрин, ород хэлэнэй ба түүхын програм-мануудаар багшанар үдэр үдэртэ консультацинуудые үнгэргэнэ. Га-дна, гэгдэлэн зарим Һурагшадта Һургуулин отличнигууд ба багша-нар саг үргэлжэ туйлаа. Жэшэнь, 6-дахн классай отличница Г. Лад-женская гэгшэ экзамендаа бэлд-хэхэ хэрэгтэнэ 3 басагадта орол-досотойгоо туйлаа.

Класс бүхэндэ Һурагшадтай ханын газетүүд гаргагдадаг. Хайшан гэ-жэ зарим предметүүдээр бэлдэхэ тухайда, мүн сагаа яажэ зү-бөөр хэрэглэхэ тухайда ханын газетүүдтэ һонор бишыхан статья-нууд толилогдодог.

Аймагай бүхэ бусадшье Һургуу-линууд экзаменеие амжалтатгай байнаар үнгэргэын түлөө оролдог хэ-шээлээ хандуулжа байна.

З. Ахмадеева.

Эгээл харюусалгатай үдэрнүүд

Улан-Удын басагадай № 3 дунда Һургуулин Һурагшадтай тон харюу-салгатай үдэрнүүд эхилбэ. Энэ Һу-ргуулин Һурагшад экзамендаа бай-наар, оролдосотойгоор бэлдхэнэ.

10-дахн «А» классын Һурагшад ехэ баяртай.

—Эгээ түрүүн Һургуулида ороһон сагин тон хаяхан шэнги ханагдана. Харин хорёод үдэрэй үнгэрэмсөөр дунда Һургуулигай боложо гара-хамнай гэшэ. Би А. Ждановой нэрэмжэтэ гүрэнэй Иркутска уни-верситеттэ физико-математическа факультеттэ орохо хүсэлтэйб, — гэжэ Белла Ветлужская хэлэнэ.

Энэ класс соо Һурадаг Һурагшад тус тустаа ямар нэгэн мэргэжэлтэй болохы шэлэжэ абанхай. Жэшэ-нь, Лида Мельникова литератур-ра заадаг багша болохо гэжэ ши-дэг. Классайн ханын газетэдэ «Э-рэлтэ зам» гэжэ шүлэг бии. Тэрэ-ниие Лида зохёогоо. Үнэн зүрхнөө, тон шадабаритайгаар бэшгэдэһэн энэ шүлэг уншагшадые һонирхуу-ла.

Һаруул хайханаар бидэндэ Нааглан байгша багшамнай, Эрдэмэй гүнзэгы амжалтые

Эгээ танһаа ойлгообди.

Инар багшамнай хожомоо, Илалтата замдаа золгохобди. Баатарлиг ажалдатнай туйлахаяа, Багша болохоор шидэнхэйб. — гэжэ мүнүүд тэрэ шүлэгтэнэ бии.

Энэ класса хамтадаа 24 басагад Һурана. Тэдэнэй 23-ниин ВЛКСМ-эй гэгшүүд. Эдэнэр ВЛКСМ-эй XI съездын гаргаһан шидхэбэрнүүд-тэй танилсаһан ба бултааран эрхим байнаар экзамендаа үгэхэе шидэ-һэн байна.

Энэ класс Һургуулидаа эгээ тү-рүү Һуури эзэлнэ. Һурагшад Т. Кудрявцева, Г. Соколова, Т. Пушталова, Б. Ветлужская, Л. Мельникова ба бусад эрхим жэ-шээ харуулан Һурана.

Экзаменда шухала хэрэгсэлүүд Һургуулин бүхэ классууд соо бэ-лэдхэгдэнхэй. Классуудта үдэр бү-ри сулгаржа, Һурагшад экзамендаа бэлдхэнэ.

Тэдэнэр ехэнхидэ сагаа той зү-бөөр хэрэглэнэ. Үдэр үдэртэ бэе бээдэ туйлалсаһа. Ойлогдоогшэ асуудалаар багшанартаа хандана.

Б. Кауров.

Гүрэнэй экзаменай урда тээ

Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ педагогическа институтай дүрбэн-хи курсуудай студентнэр гүрэнэй экзаменда эдбхитэйгээр бэлдхэ-жэ байна.

Уридшалан үгтэжэ байгаа экза-менуудай дүнүүд дээрнээ хаража үзэхэдэ, студентнэр нилээд ехэ амжалтатгайгаар бэлдхэжэ бай-ниин харагдана.

Историческа факультеттэ 4-дэхи курсын 29 студентнэрэй 15-ниин «4» ба «5» гэгшэ сэгнэлтүүдтэй-гээр экзаменаа баряа. Эдэнэй дун-да коммунистар, сталинска сти-пендиатка В. Иванова, Банзарова, стипендиат Ю. Абрисимов, И. Зан-данов, Д. Ракшаев, А. Гершевич ба комсомолецууд Ж. Чимитов, М. Розенраух гэгшэд оролоно.

Биологическа факультеттэ 4-дэ-

хи курсын студентнэр А. Шипша-рев, Ц. Абожин, И. Соболева гэгшэд бултаар «5» гэгшэ сэгнэлтэ-нүүдэе абаа.

Олонхи студентнэр програмни-гаа материалнуудые тон хангаар шудалхаа гадна, мүнөөнэй байдалай шухала асуудалнуудые гүнзэггээр мэдэхэ байһанаа ха-руулаа. Студентнэр центральна бо-лон эндхи газетнүүдтэй материал-нуудые хангаар шудалан уншадаг байба.

Экзамена «4» ба «5» гэгшэ сэгнэлтүүдтэйгээр үгэжэ, Һургуу-лин Һурагшадые коммунистичес-кэ үзэл сурталгаар хүмүүжүүлхэ хүндэтэ эрхэ олохын түлөө бүхэ хүсээ элсүүлэн байнабди.

Ш. Санжиев, студент.

Д. Семенов.

Студентческэ самодеятельности концертнүүд

Доржи Банзаровой нэрэмжэтэ педагогическа институтай студент-нэрэй ураг хайханай коллективэйхид өөһынгөө бэлдэн һонирхол-той концертнэ номернууды хэдэн удаа харуулаа. Жэшэнь, пионер-нүүдэй байшанда, городской бусад Һургуулинуудта өөһынгөө програм-манууды харуулаа.

Студентнэр Р. Шалбаева, А. Мальцева, О. Дзюбенко, Н. Жуг-дурова, Р. Вохмянина, В. Нико-лов, Н. Бальбуров, Р. Монкетов, С. Чагууров гэгшэд тус концерт-

нүүдтэ илангаяа эдбхитэйгээр хэ-бадалсажа, оюун бэлитэй нүхэдэ байһанаа элрүүлэ.

Энэ коллективэй харуулдаг программа ходоодо баяжуулагда-жа байдаг. Уранзохёолшо Хоца Намсараевай «Тайшагай ташуур» гэжэ пьесые бэлдхэжэ байна. Энэ пьесые бэлдэхэ хүдэлмэриие РСФСР-эй табьяата артист Чойжо-Нима Генинов хүтэлбэрилнэ.

8 үдэр соо дүүрэхэ юм; 6-дахн классуудта: ород хэлээр (бэшэмэлээр ба устнаар), ариф-метикээр (бэшэмэлээр), түүхэ, био-логи ба географнар (устнаар) хам-та 6 шалгалтанууд боложо, 13 үдэр соо дүүрэхэ байна; 8-дахн классуудта: литерату-раар (бэшэмэлээр ба устнаар) гео-метри, түүхэ, биологи, физикэ ба харин хэлээр (устнаар) хамта 8 шалгалтанууд боложо, 20 үдэр соо дүүрэхэ түсэбтэй; 9-дахн классуудта: литератураар (бэшэмэлээр ба устнаар), алгеб-раар (бэшэмэлээр), геометри, түүхэ, географ, биологи ба харин хэлээр (устнаар) хамта 9 шалгалтанууд боложо, 20 үдэр соо дүүрэхэ зэргэтэй.

Болбосоролой аттестат абахын тү-лөө болоһон экзаменууд дээрэ гай-хамшата амжалтануудые туйла-һан ба жаг заршамар эрхим байн байган Һурагшад хада алтан ба мүнгэн медальнуудаар шагнагдаха юм. Бүхэ предметүүдээр «5» гэгшэ сэгнэлтэ абанан, IV — IX классуудай Һурагшад хада эрхим байн жаг заршамтай байгаа һайшаалай грамотаар шагнагдаха байна.

Һургуулиа дүүргэн гаралгын экзаменууд ба удаахи класста дамжан оролын шалгалтанууд ха-даа гүрэнэй институциин ёшоор үнгэргэгдэхэ зэргэтэй.

Республикын бүхэ Һургуулинууд-дай багшанар ба Һурагшад хада экзаменууд болон шалгалтанууд-ые эрхим байнаар үнгэргэжэ, со-ветскэ Һургуули тухай парти ба правительствын бодото анхара-дан халуунаар харюусаха ёшотой.

„БУРЯТ-МОНГОЛЫ ҮНЭН“ 1949 оной майн 22. 3.

ЭКЗАМЕНУУДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭЭД, ҺУРАЛСАЛАЙ УДААДАХИ ЖЭЛДЭ БАЙНААР БЭЛЭДХЭ

БМАССР-эй бүхэ Һургуулинууд-тай 1948 — 1949 оной Һуралсалай экзамене түгэсхэлгын халуун үдэр-үүд туджаа эрээд байна. Һургуу-лиа дүүргэн гаралгын экзамен-үүд ба удаахи класста дамжан оролын шалгалтанууд хаа хаана-ар эхилбэ. Энэ үедэ манай Һур-гуулинууд Һуралсалай бүхэ жэл-дөө хэбэн хүдэлмэрингөө үрүнү-мэе харуулахан гэшэ.

Һуралсалай жэлэй эхилхэхэе болшо мүнөө хүрэтэр өршэмтэйгээр ба оролдосотойгоор хүдэлмэри-лжэ Һургуулинууд өөһынгөө ам-жалтанууды эдээр харуула бай-ниин мэдэжэ.

Һуралсалай жэлэй үнгэрбэ гур-дан четвэртин дүнүүдэе харад үзэхэдэ, манай республикын Һу-ргуулинууд нилээд амжалтанууды туйлаһан байна. Һуралсалай ба хү-түржүүлгын хүдэлмэрин хэмжээнэ ш байса дээшэлээ, нэгэ класс-та дөрдохи эрлэ үлэхэ ябадалы дээшэхэ арга боломжонунд бии болоо, Һургуулинуудта жаг зар-шам элитэ хатуужаа.

Друуны аймагай Усть-Мальтин-ска эхин Һургуули (даагшан нүхэр Ковалев), Хойто-Байгалай аймагай Һальска эхин Һургуули (даагшан нүхэр Михалев), Байкало-Куда-рин аймагай Энхалунска эхин Һу-ргуули (даагшан нүхэр Соктос) ба бусад Һуралсалайгаа шанарые хайжаруулгада эрид хубилалтанууды хэбэн байна.

Тэршэлэн республикын Һургуу-линуудай зарим багшанар өөһын-гөө хүдэлмэридэ ехэ оролдосотой-гоор хандажа, программа мате-

риалнуудаа Һурагшадтайгаар бай-наар ойлгохо ябадалы туйлажа шадаа. Жэшэнь, Байкало-Куда-рин аймагай Оймурска долоон жэлэй Һургуулин эхин классуудай багша нүхэр Кибирева, Кабанскын дунда Һургуулин математик нүхэр Хабеева, Хорин дунда Һургуулин математик нүхэр Дондуков, Улан-Удын басагадай № 3 дунда Һу-ргуулин ород хэлэнэй багша нүхэр Болотова, Баргажанай дунда Һу-ргуулин географин багша нүхэр Мисибинвилли ба бусад хэдэ хэдэн багшанар өөһынгөө заажа байган предметүүдэе Һурагша бү-хэндэ хайнаар ойлгуулжа шадаа. Тиймэнэ тус багшанарай Һурагша-дын ходоодо эрхим байн сэгнэлтэ-нүүдэе абана.

Эдэ багшанар болбол Һуралсалай идеянь ба научна үндэр хэмжээе туйлажа, өөһынгөө хүдэлмэрин арга методууды хайжаруулдаг, үзэһэн материалнуудаа саг үргэ-жэ дабтадаг, Һурагшадтай эрдэм Һуралсалынь шалхаха ябадалда харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, тийн өөһынгөө хүдэлмэриие орол-досотойгоор ба үнэн сэхээр ябуул-даг дээрнээ инимэ амжалта-нууды туйлаһан байна.

Һургуулиа дүүргэн гаралгын экзаменууд ба удаахи класста дамжан оролын шалгалтанууды амжалтатгайгаар үнгэргэхэ тушаа манай республикын багшанарай ур-да энэ жэлдэ илангаяа харюусалга-

тай зорилго табигданхай. Манай хэдэн олон багшанар советскэ пра-вительствын дээдэ шанда — ор-денууд ба медальнуудта хүртэ-һини мэдэжэ. Парти ба прави-тельствын энэ эсэгын анхарадла харюу болон, экзаменууд ба шал-галтанууды эрхим байнаар үнгэр-гэжэ, 1948 — 1949 оной Һуралсалай жэлые амжалтатгайгаар дүүргэлгэ хада багша ба Һургуули бүхэнэй, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилгэ-лэдэ, партийна, советскэ ба комсо-мольско организацинуудай нангин уялган мүн.

Идеологическа асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй Центральна Комитетдэ түүхэтэ тогтоолнууды бэлдүүлэн, манай республикын Һургуулинууд өөһынгөө Һуралсалай ба хүмүү-жүүлгын хүдэлмэридэ хэрээржэ ам-жалтанууды туйлаһана мүнөө харуулхань.

Һуралсалай үнгэргэжэ жэлдэ Һургуулиа дүүргэын экзаменууд-дай ба удаахи класста дамжан оролын шалгалтануудай үедэ то-хёолдоһон алдуу эндүүнүүдэе да-бтахагын тулада эртэнһээ шухала хэмжээ-ябуулганууды хараалха хэрэгтэй. Үнгэргэжэ жэлдэ ушар-һан гол дутуун юуб гэбэл, зарим Һургуулинууд программа эрилтэ-нүүдэе сахингүй экзаменууд ба шалгалтанууды үнгэргэһэн байха юм. Мүнөө энэниие дахин даб-таха болоо наа, аяхабтар ехэ алдуу болохо байһаниин элигэ.

Үнгэргэжэ жэлэйхидэ орходоо, энэ жэлдэ экзаменуудай эрилтэнэ эрид дээшэ болоо. Эдэ үндэр

эрилтэнүүдэй ёшоор экзаменууды үнгэргэхэ шухала. Мүнөө Һура-гшадтай урда шэнэ шэнэ бүри ехэ-нүүд эрилтэнүүд табигданхай. Ли-тература ба искусствын асуудал-нуудаар ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэ-тэ тогтоолнууды гүнзэггээр мэдэ-хэ, тэршэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажарын Бүхэсоюзна акаде-мин сессийн тогтоолнууды шудал-ха талаар Һурагшадтай урда ехэ-нүүд эрилтэнүүд табигдана. Һура-гша бүхэн эдэ түүхэтэ документ-нууды байн мэдэхэ зэргэтэй.

Арбадахн классай Һурагшадтай урда илангаяа харюусалгатай зо-рилго табигданхай. Тэдэнэр болбол дунда Һургуули дүүргэхэ гараад, дээдэ Һургуулида Һурахааа ороод, саашадаа Эхэ ороноо улам алдар-шуулха элигэ эрдэмтэд болохо гэг-шэн урталгай. Советскэ эрдэмтэ гэгшэн үндэр дээдэ нэрэ зэргэ оло-хын тулада науқанууды ямар ехэ оролдосотойгоор шудалха хэр-эгтэй гэшээб! Иимэ харюусалга-тай ба хүндэтэй хэрэгтэ бээе зо-рюулгын тулада мүнөө экзаменаа эрхим хайнаар үгэхэ шухала бшуу.

Арбадахн классуудта Һуралсалай заняинууд дүүрэнхэй. Арбадахн класс дүүргэһэнэй түлөө болбосо-лолй аттестат абаха тушаа экзамен-ууд майн 20-һоо июниин 25 боло-тор, харин бурят Һургуулинуудта — июниин 30 болотор үнгэргэгдэхэ юм.

Дунда Һургуули дүүргэхэ Һура-гшад хадаа ород хэлээр, литерату-раар, математикаар (алгебра, гео-метри, тригонометри), физикээр, химээр, түүхээр (СССР-эй түүхэ ба Шэнэ түүхэ), харин хэлээр экза-мен үгэжэ, болбосоролой аттестат абаха байна. Ород бэшэ Һургуу-линуудай Һурагшад дурсагдаша предметүүдтэ гадна, мүн түрэлхи

хэлэ ба литератураар экзамен үгэ-хэ юм.

Ород хэлэ ба литератураар, тү-рэлхи хэлэ ба литератураар, алгеб-ра, геометри ба тригонометреэр бэшэмэлээр болон устнаар экзамен-ууд ахтаха байна. Бүхэ бусад предметүүдээр иматгал устна экза-мен ахтаха юм.

Хэлэ бэшээгээр ба литератураар устна экзаменууд нэгэн дары хам-та үнгэргэгдэхэ түсэбтэй. Алгебра ба арифметикээр, геометри ба тригонометреэр бэшэмэл экзамен-ууд амяар амяараа болохо юм. Тэршэлэн алгебра, геометри ба тригонометреэр устна экзаменууд амяар амяараа үнгэргэгдэхэ байна.

IV—VII классууды дүүргэн гар-ралгын экзаменууд майн 20-һоо эхилбэ.

IV классые дүүргэн гаралгын экс-аменууд ород хэлээр, мүн арифме-тикээр бэшэмэлээр ба устнаар үн-гэргэгдэхэ, долоон үдэр соо дүүр-эхэ зэргэтэй.

Ород бэшэ Һургуулинуудай IV класста мүн түрэлхи хэлээр экзамен-уудай үнгэргэгдэхэ байһон дээрнээ экзаменуудай болохо үдэрнэ олошорһон байха юм.

V, VI, VIII ба IX классуудай Һура-гшад хадаа дурсагдаша классуудаа дүүргэжэ гараха шалгалтануудаа хабадуулагдаха юм. II, III ба IX классуудай Һурагшад хадаа жэлэй-нээ сэгнэлтын ёшоор удаахи экза-менууд ороуулагдаха гү, али Һура-һан класста дахин орхиндохо зэр-гэтэй.

Удаахи класста дамжан оролын шалгалтанууд майн 20-һоо эхилээд, доро дурсагдаша болзор-нууд соо дүүргэгдэхэ ёшотой гэгбэл: 5-дахн классуудта: ород хэлээр, мүн арифметикээр бэшэмэлээр ба устнаар хамта 4 шалгалта боложо,

6-дахн классуудта: ород хэлээр (бэшэмэлээр ба устнаар), ариф-метикээр (бэшэмэлээр), түүхэ, био-логи ба географнар (устнаар) хам-та 6 шалгалтанууд боложо, 13 үдэр соо дүүрэхэ байна; 8-дахн классуудта: литерату-раар (бэшэмэлээр ба устнаар) гео-метри, түүхэ, биологи, физикэ ба харин хэлээр (устнаар) хамта 8 шалгалтанууд боложо, 20 үдэр соо дүүрэхэ түсэбтэй; 9-дахн классуудта: литератураар (бэшэмэлээр ба устнаар), алгеб-раар (бэшэмэлээр), геометри, түүхэ, географ, биологи ба харин хэлээр (устнаар) хамта 9 шалгалтанууд боложо, 20 үдэр соо дүүрэхэ зэргэтэй.

Болбосоролой аттестат абахын тү-лөө болоһон экзаменууд дээрэ гай-хамшата амжалтануудые туйла-һан ба жаг заршамар эрхим байн байган Һурагшад хада алтан ба мүнгэн медальнуудаар шагнагдаха юм. Бүхэ предметүүдээр «5» гэгшэ сэгнэлтэ абанан, IV — IX классуудай Һурагшад хада эрхим байн жаг заршамтай байгаа һайшаалай грамотаар шагнагдаха байна.

Һургуулиа дүүргэн гаралгын экзаменууд ба удаахи класста дамжан оролын шалгалтанууд ха-даа гүрэнэй институциин ёшоор үнгэргэгдэхэ зэргэтэй.

Республикын бүхэ Һургуулинууд-дай багшанар ба Һурагшад хада экзаменууд болон шалгалтанууд-ые эрхим байнаар үнгэргэжэ, со-ветскэ Һургуули тухай парти ба правительствын бодото анхара-дан халуунаар харюусаха ёшотой.

„Дирекци мунгэ үгэнэгүй“

Түбэе затуулаа гү, али бахалаа абхуулаа гэжэ парикмахерскада оролон хүн олонхи ушарта ээлжээ хүлэжэ хууха баатай болодогын мэдэжэ. Тингэжэ хуухадаа газетэ ба журнал уншаха дуратай байдаг. Манай городской парикмахерскануудта орогшодой дунда бурядууд олон ушардаг. Гэбэшье, городской парикмахерскануудай нэгэншэнь (Куйбышевский улладахи) бэшэнүүдтэ «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ байдаггүй.

«Бурят-Монголой Үнэн» газетэ юунда захирагчтэ, бурядууд танайда ородог ха юм?» гээн манай асуудалда горпромкомбинатай парикмахерские (Кировский улладахи) даагша нүхэр Сажнев Г. М. гэгшэ комбинатай дирекци (директорын нүхэр Мельников) гансал «Б. М. Правда» газетэ захижа мунгэ үгөөд, «Б. М. Үнэн» газетэ ба «Крокодил» гэжэ журнал захижемнай зүбшөөгөү гэжэ харюусаа.

Мүн нимэ асуудалда «Красный путь» артелин парикмахерские (Лениний улладахи) даагша нүхэр Зичко В. Л. гэгшэ ингэжэ харюусаа: «артелиннай парторганизациин секретарь нүхэр Григорьев П. И. гэгшэ манда «Б. М. Правда» газетэ захижа үгөө нэи. Тээд «Б. М. Үнэн» захижа үгэхэээ мартажархо гээш ха. Би энэ ушары тэрээндэ заатаггүй хануудлаб».

Лениний уллада байдаг ба «Разнопромкооп» артелин мэдэлэй парикмахерска (даагшан нүхэр Бинквич Л. Л.) «Б. М. Үнэн» газетэ багал абадзггүй.

«Бурят-Монголой Үнэн» газетые тоохогүй ба парикмахерскада орогшодой эрилты хэргэсэхэгүй зүбшөөрөлэе горпромкомбинатай ба дээрэ нэрлэгдээн артелинүүдэй хүтэлбэрлэгшэдтэ хэн үгөө юм гээн асуудал табигдана.

Ш. Нимбуев.

Тусхай хүнүүд томилогдобо

«Бурят-Монголой Үнэн» газетэ тараалты ба тэрэниэ захирагчтань хургэлэе шалгах рейд үгэргэжэ талаар Кыятын аймагта зохио хэмжээнүүдэе абажа байна. Хэлхэе холбооной аймагтай конторо өөрнөгөө отделенинүүдэй бүхы хүдэлмэрлэгшэды ба нийтын тараагшадые рейд үгэргэлгэдэ хабаадуулаа. Городой предпряти ба эмхи зургаануудта абажа, газетэ тарааха тусхай хүнүүд томилогдоод, хүдэлмэрэе эхилээ.

Рейдэ хабаадахын тула аймагтай бүхы бурят колхозуудта ВКП(б)-гэй айкомой түлөөлэгшэд гаргагдаа. ВКП(б)-гэй айкомой бюро газетэ тараалтын асуудалаар тусхай шийдэхэри гаргаа. Арад зоний дунда «Бурят-Монголой Үнэн» ба «Знамя Ленина» газетэүүдэй илангая хангалтаггүйгөөр тараагдажа байны тэмдгэлээ. Энгельсын нэрэмжэтэ, «Пограничник» колхозууд болон аймагтай хэдэн олон органи-

зациянууд «Бурят-Монголой Үнэн» газетые оройдоошье захирагчгүй байшоо. Гадна тус тус колхознигүудай ба интеллигенциин дунда «Б. М. Үнэн» газетэ тараалта бүришье хулаар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, аймагтай центртэ оройдоо 4 хүн «Б. М. Үнэн» газетэ захижа.

«Бурят-Монголой Үнэн» ба «Знамя Ленина» газетэүүдэе тараалгы эрид хайжаруулжа, эдэ газетэүүдэе тараалгын лимиды аймагтай предпряти, колхоз, эмхи зургаан бүхэндэ хүсэд дүүргэхые хэлхэе холбооной аймагтай конторын начальник нүхэр Шербаковские, «Союзпечатник» райорганизатор нүхэр Никитинае, партийна ба комсомольско эхин организацинууды, предпряти, колхоз ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрлэгшэды айкомой бюро уялгалган байна.

Г. Данзанов. Манай тусхай корр.

ИНВАЛИДУУДАТ БА ТЭДЭНЭЙ БҮЛЭНЭРТЭ АНХАРАЛ

ИВОЛГА. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудта ба дайнда наһа барагшадай бүлэнэртэ манай Эхэ орон ходоодо анхаралтайгаар хандадаг. Гансахан 1948 оной туршдаа аймагтай социальна тэдхэмжын таваг 876058 түхэриг тэдхэмжэ инвалидуудта ба дайнда наһа барагшадай бүлэнэртэ түлээн байха юм.

Мүн тэдэнэртэ колхозууд ба өмхи зургаанууд туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, «Осоавиахим» колхоз

зой гэшүүд ямаршые түбэриггүйгөөр инвалидуудтай нэг гэр заһабарилган, 2 гэр урилжа табигдан байна. Мүн наһа бараан сэргэшэдэй 5 бүлэнэртэй үнэе абаха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлэн байха юм. Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхознойд наһа бараан сэргэшэдэй бүлэнэртэ ба инвалидуудта тэдхэмжэ үзүүлгэ фонд би болгохо хүсэлэнгэртэйгээр 6 гектарта тарья, 2 гектарта хартаабха тарихань.

Эдэбхитэй врач

Гарбагатай тосхондо хүдэлмэригэжэ байгаа врач нүхэр Н. Киберов өөрнөгөө харюусалгата хүдэлмэригэ анхаралтайгаар хандахааа гадна, нийтын хүдэлмэригэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана

Нүхэр Киберов колхознигүудай гэртэнь абажа, газетэ журнал уншажа үгэдэг ба мүн медицинскэ темээр лекцинуудые уншадаг байха юм.

Агротехническэ хурасал

Гречихэ—тон үнэтэй культура мүн

Гречихэ болбол тон шухала крупной культура мүн. Гречихын ороонон хадаа тон үнэтэ тэжээлэй зүйлүүдтэй байдаг. Шэмэ шанарайнга талаар гречихэ болбол талханда дүтэрхүү юм. Гречихын гурил элэсэндэ орохоноо гадна, кондитерска зүйлүүдые бүтээхэдэ хэрэглэгдэхэ байна.

Гречихэ гэгшэ малай тэжээлэй галааршые тон үнэтэ культура мүн. Гречихын солоомо тарянай солоомохо дутуугүй шанартай юм. Зүгөөр, хэтэрхы хээр майда эдоулууд байбал, малай дунда тусгаар үбшэн бин боложо магад.

Гречихэ гэгшэ мэд гарадаг эрчим ургамалуудтай нэгэн юм. Тэрэниэ зүгынүүд мэд суглуулхын хажуугаар, нэгэ эсэгшэе нүгөөлдэнь оомохо хуухадаа үрэгжүүлгэ хэжэ, энэ культурын ургасые дээшлүүлхэ хэрэгтэ туһалдаг байна.

Гречихэ болбол богонихон саг соо ургадаг. Манай эндэхи эрхэ байдалда 60—78 үдэр соо ургажа болболордог байна. Шинг нойто эхээр хэрэглэгдэ. Удаан саг соо илангая эсэглэхэ үдөөд, хура бооро үзэнгүй гандаад байбал, хосоржо болодог байна. Мүн тинхын хажуугаар гречихэ гэгшэ дулаанда эхэ дуратай, хабарай ба намарай сагта бишыханшые хүйтэниэ тэсэдэггүй.

Гречихэ эльһэтэй, бамбагар шоройтой газарта тарааха юм. Юундэб гэхэдэ, тиниэ хүрһэн хадаа

шинг нойто ба наранай элшэ түргэвөөр нэбтэрүүлдэг байна бишуу. Манай эндэ гречихэ болбол хаба бай шанисын гү, али хара тарянай хүлүүдээр таригдалда байна. Гречихэ тариха газар тарья хурялгын хүлүүдээр, бүри намарай пар хахалжа эхилхэдэ хойшо бэлдэгдэхэ ба тарилга хэхэ саг хүртээр буртаг үбшэ, үрмэдэнэ ургуулангүй сээр байлгахэ хэрэгтэй. Тинхын зорилгоор, гречихэ тариха параа хабар эртэ нэгэ хоер дахин борнойло ба удаан культуваци хээд, дахин борнойлодо байн. Тарилгын урда тээ культуваци ба борнойло дахин хэхэдэ болоно.

Севооборотой поли дээрэ гречихэ тариха гэжэ таһалагдаһан участогтай намарай сагта пар болгогдожэ хахалагдаагүй байгаа наа, хабар эртэ 4—5 сантиметр гүнзэгыгөөр лүшени хээд, хүлүүдэрн үбшэ үрмэдэнэй ургажа гараһан хойно, тарилгын урда тээ гүнзэгыгөөр хахалаад, борнойло шухала.

Фосфорно-калийна үтэгжүүлгэ хээд байбал, гречихын ургаса нилдэд дээшлүүлэгдэхэ юм. Тэрэниэ намар хахалгынгаа урда тээ тараажа эзгэгтэй. Хэрбээ намарай сагта хээгүй наа, хабар хахалхандаа гү, али культуваци хэхэдэ үтэгжүүлгэ хээд болоно.

Үтэгжүүлгэ хэхэдэ суперфосфат 1 гектарта 2,5—3 центнер ба калийна даһа 1—1,5 центнер тараажа юм. Гречихын тарилга хэхэ га-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: физкультура ба спортын Городской Комитетей түрүүлэгшэ нүхэр Солуянов астафетэдэ илаһан командада кубок барюулжа байна. О. Веснинагай фото.

ЭСТАФЕТЭ

Улан-Удэдэ Илалтын үдэртэ зориулагдан астафетэ үнгэргэгдэбэ. Эстафетэдэ «Наука» гэжэ хайндуранай спортивна обществовоо зоветинститудтай команда түрүү буури эзэлһэн ба мүн сагаалса буудалгаар хайн үрэ дунгүүдые харуулан байна. Тинхэдэ «Ажалай резервүүдэй» команда 2-дохи буури, «Локомотивай» команда 3-дахи буури эзэлбэ.

«Наука» общество болбол Илалтын үдэртэй дашарамдуулан үнгэргэгдээн эстафетэүүдтэ 3 жэл удаагаар илаба.

ФУТБОЛ

БМАССР-эй кубогта хүртэхын түлөө

Июнь парада физкультура ба спортын Бүхэроссийска комитет болбол РСФСР-эй кубок абалтын футболлой мурьсөө эхилхэн.

Энэнтэй дашарамдуулан, физкультура ба спортын республиканска комитет хадаа БМАССР-эй кубок абалтын түлөө үнгэргэгдэхэ футболлистнай мурьсөөнэй Дүрим баталба. Городуудай команданууд майн 18-аа мурьсэжэ эхилһэн ба хүдөө-

2:3

Майн 18-да «Динамо» стадион дээрэ «Авангард» ба «Локомотив-П» (ПВЗ) гэжэ команданууд уулзаба. Матчин эхилхэдэ абан хоёр талаһаа тон тэнсүү тулалдаан боложо, нааданай түрүүшын хахад дүүрэхэ болотор ямаршые хубилалтагүй зандаал байба. Тингэжэ байтар локомотивайхидай ворота уруу авангардынхид 11 метрлэе ялын бумбэгэ сохижо оруулаад, тоо нээбэ.

15 минутын амаралтын хүлээр авангардынхид үшөө нэгэ бумбэгэ сохижо оруулаа. Тингэжэ тоонь 2:0 болоодхибо. Ингээд байхадань «Авангард» обществын футбо-

байгаашые наань, нүгөөдэ болзорто таригдаашань хайнаар гаража болоо ушартай.

Гречихые заабол рядовой тарилгаар таригдаг байна. Үрэгжэлтэй хайн газарта гречихые үргэн ряттайгаар тариха болохо юм. Тингэбэл ряд хоорондын элдүүрилгые сэгдээрнэ хэжэ байха хэрэгтэй, тингээгүй наа гречихын ургаса юрын рядовой тарилгаһаа бүри муу байжа болохо бишуу.

Республика дотор гречихын үрһэ тариха нормонь рядовой тарилга хэхэдэ гектарта 70—90 килограмм хүртээр ородог ба үргэн ряттай тарилга хэхэдэ 40—60 килограмм ородог байна.

Гречихын үрһэн шингтэй нойтон газарта 4—5 сантиметр гүнзэгыгөөр ба хуурайшаг хурьһэтэй газарта 6—7 сантиметр гүнзэгыгөөр буулгагдаха болоно. Эхээр хатаһан шоройтой газарта тариха болоо наа, тарилга хэмсээрэе хурьһыень катогоор жэгдэлээд, удаа тээнэ хүнгэн борнойгоор борнойло хэрэгтэй. Тингэбэл хурьһыенин ябтаржа, доодо талада байһан шинг нойтоо дээшэн гатажа, шорой соо хэбтэһэн үрһэнэй нэгэ жэгдээр ба түргэвөөр ургажа гараха ябадалда туһа болодог байна.

Тарилга хэхэнэй хүлүүдэр бороон ороод, газарайн хурьһэнэй хальһаадад байбал, хүнгэн борнойгоор борнойло еһотой. Үргэн ряттай тарилга хэһэн газарта ряд хоорондын шоройе элдүүрилжэ бамбайлгахэ хэрэгтэй. Тингээд сэгсгэлхэ үдэнь, 1 гектарта 3—4 центнер үншөөр гү, али шубуунай аргалаар нэмэлтэ тэжээл үгэхэ хэрэгтэй. В. Мамилев, агроном.

ВЕНЫН АЖАЛШАДАЙ МИТИНГ

Мунгэнэй хэрэгые «заһаруулаха» хэбэртэйгээр австрийска зонхилхы нюурнуудай ябуулжа байгаа дээрмэдэлгын хэмжээнүүдые буруушаан, Вены ажалшад майн 17-до хүсэтэ ехэ демонстраци хэбэ.

Засагаархидай зүгһөө мэхэлхэ, айлгахэ зорилготой элдэб аашануудые гаргабашье наань, коммунистуудаар зарлагдаһан тус митингдэ 170 мянган шахуу хүн хабаадаа.

«Арадые тонолгодо эсэс табижа!» гэһэн лозунгунуудые демонстрантууд бариха яаба.

Митингын дүүрэхэ үеэр, тэндэ хабаадагшад булгадаа зангиданан нюударганууд дээрэ үргэжэ байгаад, «Интернационал» дуулаба. ВЕНГРИДЭХИ ПАРЛАМЕНТСКА

ХУНГАЛТАНУУДАЙ ДУНГУУД

Майн 15-да Венгри дотор болоһон парламентска хунгалтануудай үдэл голосовалха эрхэтэй 6.053.972 хүнөө 5.730.519 хунгалтад голосованида хабаадаба. 66.721 бюллетень үнэтэ бэшэдэ тоологдоо.

Венгерскэ арадай бээе дааха байдалтай түлөө 5.478.515 голос (5.643.798 үнэтэ голосуудһаа) үгтөө. 165.283 хүн арсажа голосовалһан байна.

БОЛГАРИДАХИ АРАДАЙ

СОВЕДУУДТЭ ХУНГАЛТА

Бүулэй мэдээнүүдэй ёһоор, орон доторхи хунгалтад нийтэ тоонь хунгалтануудай болохо үдэр хүртээр 4.784.861 хүн байгаа. Тэдэниэ околийска (үзэднэ) Арадай Соведуудэй хунгалтануудта 4.628.367 хүн гү, али 96,73 процентнь хабаадаба. Эсэгэ оройой фронтны кандидатуудай хамтын списогтэй түлөө 4.258.352 хүн гү, али 92,01 процентнь голосовалаа. ООН-эй ГЕНЕРАЛЬНА

АССАМБЛЕЙН ГУРБАДАХИ

СЕССИИН ХҮДЭЛМЭРИ

ДУУРЭБЭ

Майн 18-ай үдэш Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн гурбадахы сессиин хүдэлмэрин дүүрээ.

НЕМЕЦКЭ АРАДАЙ

ГУРБАДАХИ КОНГРЕСС

ЗАРЛАХА ТУШАА

Немецкэ арадай гурбадахы конгрессе майн 29 ба 30-да Берлиндэ зарлаха тухай Немецкэ арадай Советэй президиум тогтоол гаргаба.

ХОЙТО КОРЕЯДЭХИ

ЭКОНОМИЧЕСКА

БАЙГУУЛАЛТЫН

АМЖАЛТА

Арадайнгаа аажамы хүгжөөжэ хоёржэлэй түсэб дүүргэхын түлөө Хойто Корейын ажалшад амжалтайгаар тэмсэжэ байна.

Чандодохи (Когендо провинци) руднигүүдэй хүдэлмэришэд үйлдэбэрингөө программые болзорһоонь урид гүйсэдхэхын тулада ажалтай мурьсые үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Эдээр даабааринууд, дунда жэшээгээр, 170 процент дүүргэдэг болоо.

ГЕРХАРД ЭИСЛЕРЫЕ

АРЕСТОВАЛҮАН ТУХАЙ

Немецкэ антифашист Герхард Эйслер «Баторий» гэжэ польско пароходто билет абажа хуугаа, нютагаа бусажа ябараа, англис-

ка полициинхидар арестовалаган байна. «Баторий» хадаа Гдмк Нью-Йорк хоёрой хоорондо ябад пароход юм.

Польско Республикын консулстын түлөөлгшэ Землевскийн буруушаанаар байтарынь, Эйслерын англиска полициинхид хүсээрэе бариха арестовалһан байна.

Польско корабльда нийгэ мууха будуунгээр довтолһон тушаа дээрэ гэрэнигээр тунхаглаха зүүрэг польско хэблэлэй агентствын мэдэсэһениннь:

«США-гэй засагаархид хадаа америанска ябуулгые мурданайн түлөө Эйслерые хашажа байна. Американска сүд болбол мэдэжэе антифашист ба Герлеровскэ Германиһаа зугадаһан нийн «конгресс» дайралта хахэнэй түлөө» гэд түрмэдэ хахал сүүдлэһэн байгаа.

Мунөө Англиин, Америкын ба сад ороонуудай прогрессивнэ ажалуулагшад Герхард Эйслерые сөөлхэ гэгэн эрилтэ хэжэ үргэлжэжэ өөр.

ГЕРМАНИИН НЭГЭДЭЛЭЙ

ТҮЛӨӨ ГОЛОСОВАЛАА

Немецкэ арадай гурбадахы конгрессэ депутатудые хунгалтанууд дунгүүдые берлинскэ хэблэл туха хагаба.

Советскэ эзэмдэлгын зоно дотор Берлиней советскэ сектортэ ажлуудар 13.533.071 хүнөө 12.887.232 хүн гү, али 95,2 процентнь голосованида хабаадаа. Голосуудай нийтэ тоо сооһоо 7.943.949 хүн гү, али хунгалтад 2/3 хубинь Германин нэгэдэлэй түлөө, зохистой эб батын түлөө ба эзэмдэлгын сэрэгтэдые бусаалгахын түлөө—демократическа партинууд ба сгдануудай кандидатуудай кандидатуудай голосуудаа үгэбэ.

Немецкэ арадай гурбадахы конгрессэ Баруун Германиһаа ба Берлиней баруун секторниһаа дээрэ талуудые хунгалта зүбшөөгдөөтэй ИТАЛЬЯНСКА ЗАСАГААРХИДА

ХУУЛИ БУСА ААШАНУУД

Липари, Фраскетте ди Алатри Фарфа Сабина гэдэг италийскэ лагерьнуудта айхабар муухай лицейскэ гурим тогтооһон тухай зарим тэдэ өли болоһон зүйлүүд мунөө Римдэ дуудалад байна. Ажлашадан хунгүдэй дунда олонтоо советскэ гражданинууд тэдэ лагерьнуудта хаалгатай байна. Советскэ гражданинууд болбол советскэ гражданинуудые түрэн орон нотагтань бусаха ябадалда тойбо татаха гэжэ али болохо оролоно. Эндэ байгшадта хашала үзүүлдэг, айлдаг, зандаг, анти советскэ хорото муухай пропаганда ябуулдаг байна. Тэндэ али нэгэ советскэ гражданинай Эхэ орондэ хэлхэтэйнь сасуу, тэрэниэ зэмдэ орогшодой байра тэшэ дараабаашад, резинөөв шиндэмнэ наһандаг байха юм.

Лагерьнуудай захиргаан ханд Советскэ Союз тухай үнэн юуны советскэ гражданинуудта дуулахагүй гэжэ ехэтэ оролоно. Ичэ зорилгоор бүхы бэшгүүд шалгытада ороод, үгы хэгдэнэ. Мүн тэрэ шэлэн советскэ газетэүүд ба журналнуудые хүргэнгүй хаатууды зантай.

Советскэ гражданинуудта үгэһэн байһан ахир тулоур паегын юрдул залгахын тэдылдэ хүрэнэ. Тингэжэ байхадан, эдэ лагерьнуудта урдын немецкэ сэрэгтэйхид хүндэ ямбатай байдаг. Тэдэниэ хайнаа эдээлүүдэг ба хубсалуудга, хуягуугүйгөөр лагерьһаа табидаг байна.

ХРОНИКО

БМАССР-эй Верховно Совет Президиум болбол Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Николой Иванович Борисовые Бурят-Монголой АССР-эй Министрууд Советэй түрүүлэгшын орлогшо болгон томилбо.

БМАССР-эй Верховно Совет Президиум болбол нүхэр Кирил Михайлович Мадаевые Бурят-Монголой АССР-эй Финансуудай Министр болгон томилбо.

Харюусалгата редакторай орлогшо Б. ОЧИРОВ.

Мичуринай нэрэмжэтэ, Бурят-Монголой үр-жэмэсэй станци хадаа сээсүүдэй, пемидорой, капустин, пивсада, мүн хуулаха малын, вилли ба үрлэнэй хуртаабха зондо хула даһан. Верхняя-Березовка, телефон 1-51 гэһэн адресээр хандаха болоно.